

Dosya Saklama Ortamları (Devam)

Disk Erişimi

Disk Erişiminde 3 öge vardır:

- i) Arama Süresi (Seek Time)
- ii) Gecikme Süresi (Rotational Delay)
- iii) Transfer Süresi (Transfer Time)

Arama Zamanı (Seek Time)

Erişim kolunun doğru silindire konumlanması için gereken süredir. Genel olarak ortalama arama zamanı kullanılır.

Tipik olarak;

Bir izden diğerine geçiş süresi 5 msn.

En iç izden en dış ize geçiş süresi 50 msn.

Rastgele bir izden diğerine geçiş ortalama olarak 30 msn.

Dönme Gecikmesi (Rotational Delay)

Diskin istenilen sektörünün okuma-yazma kafasının altına gelene kadar dönmesi için gereken süredir. Ortalama dönme gecikmesi kullanılır.

Ör: 7200 rpm ile dönen bir diskın plakasının 1 turunu tamamlaması 8 msn sürer.

-Min Gecikme =0

-Max Gecikme = 1 tur için geçen süre kadar.

-Ortalama Gecikme= $(\text{Min}+\text{Max}) / 2$

Transfer Süresi (Transfer Time)

Okuma/yazma kafası bir kez konumlandıktan sonra verinin transferi için geçen süredir.

$$\text{T.Süresi} = \frac{\text{Transfer Edilecek Byte Sayısı}}{\text{Bir iz üzerindeki byte sayısı}} \times \text{Dönüş Zamanı}$$

Not: Eğer bir track'da 70 sektör bulunuyorsa, bir sektörün transferi için gereken süre bir dönme turunun 1/70'i kadardır.

Örnek

Özellikler:

20 yüzey,

800 iz/yüzey

25 sektör / iz

512 byte/sektör

a)Ortalama Gecikme?

b)Disk Kapasitesi?

c)Her seferinde bir

silindir okunacak şekilde tüm diskin
okunma süresi ?

Diğer Parametreler:

7 msn. izden ize geçiş süresi

28 msn ortalama geçiş süresi

50 msn. maksimum geçiş süresi

$$\begin{aligned}\text{Ortalama gecikme} &= (\text{min}+\text{max})/2 \\ &= (0+16)/2 = 8 \text{ msn.}\end{aligned}$$

$$\text{Kapasite} = 25 \times 512 \times 800 \times 20 = 2048 \cdot 10^5 \text{ byte}$$

1 track'i okumak için

$$\begin{array}{rcl} \text{Arama Zam.} + \text{Gecikme Zam.} + \text{Transfer Zam.} & = & 52 \\ \text{(Geçiş Süreleri)} & & 8 \qquad \qquad 16 \\ (50+7) / 2 & & \\ 28 & & \end{array}$$

1 silindiri okumak için

$$52 \text{ msn} \times 800 = 41600 \text{ msn} = 41,6 \text{ sn. gerekir.}$$

Disk Performansını Arttırıcı Teknikler

- **Çoklu programlama**

Cpu diskten bilgi gelene kadar başka bir işi gerçekleştirir.

- **Bölüştürme (Stripping)**

Bir dosya parçalara bölünür ve birden fazla sürücüye yazılır. Dosyanın parçaları eş zamanlı olarak okunur.

- **RAID**

Disk kontrolcüsü aldığı bir blok veriyi parçalara böler.

Örn: 6 drive RAID için blok 6 parçaya bölünür. 1. parça ilk diskte belirli bir track üzerine, ikinci parça ikinci diskte aynı track üzerine, üçüncü ve diğer parçalar aynı şekilde yazılır ve böylece performans artar.

Disk Performansını Arttırıcı Teknikler (Devam)

- **Ram disk**

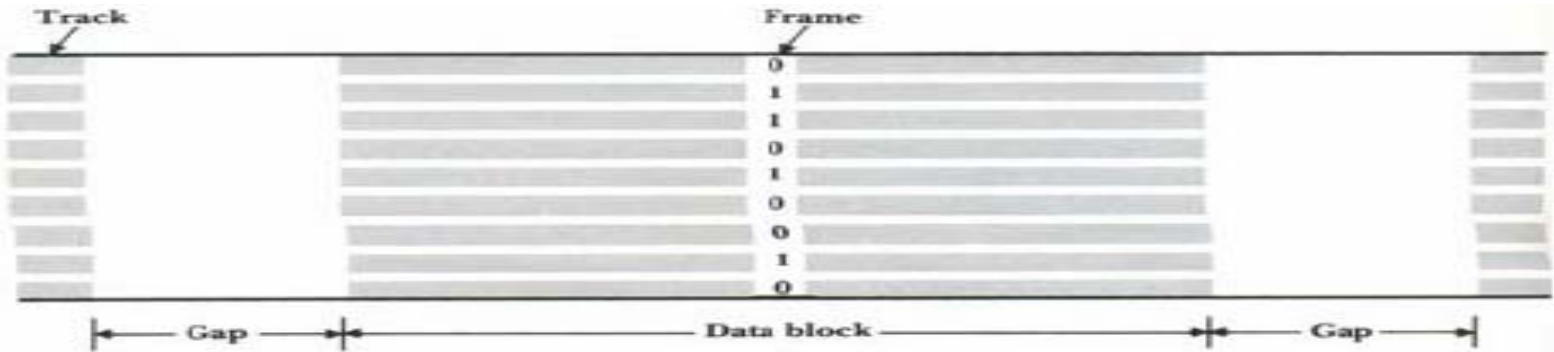
Büyük bir hafıza parçasının mekanik disk gibi konfigüre edilmesidir. Seek time ve rotational delay yoktur.

- **Disk cache**

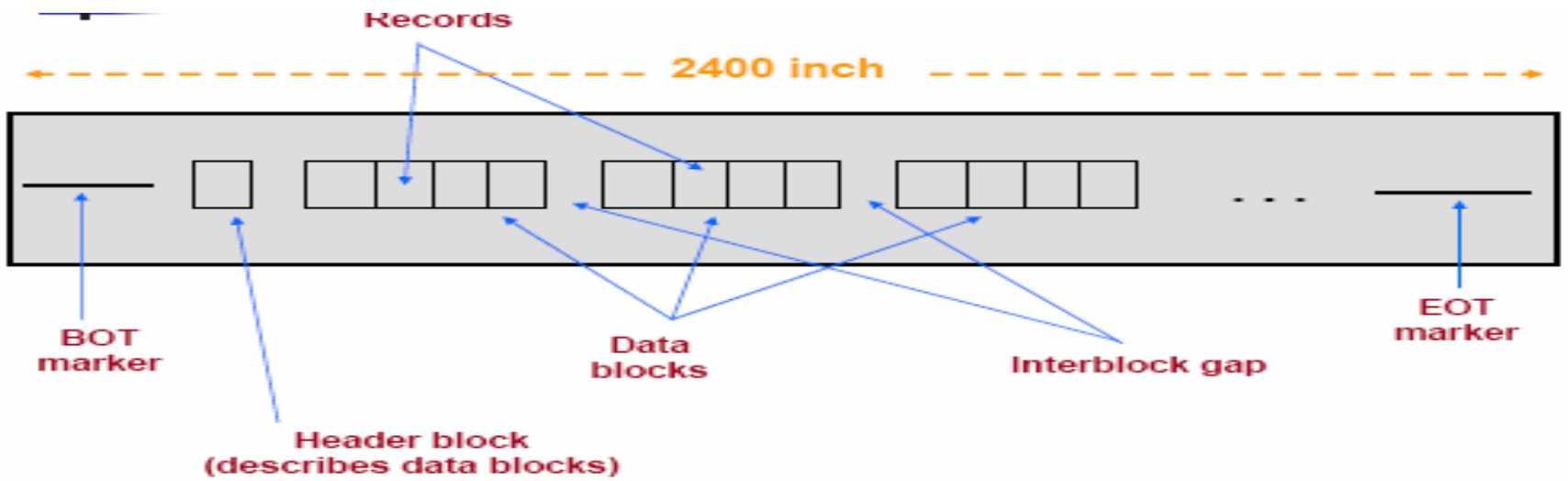
Büyük hafıza bloğudur ve disk üzerindeki belirli bir miktar veriyi bulundurur.

Manyetik Teypler (Sıralı Erişimli Depolama)

- Disklerdeki bulunan rastgele erişim (direct access) manyetik teyplerde yapılmaz. Bunun yerine hızlı sıralı erişim yapılır.
- Genel olarak teyp yüzeyinde birbirine paralel 9 adet track bulunur.

Not: 1 byte'ı oluşturan parça frame olarak adlandırılır.

Teyp Kapasitesi

Ölçüm Birimleri

Type Density = Inch başına düşen bit sayısı (bits per inch)

Type Hızı = Birim zamanda transfer edilen inch sayısı
(inch per second)

Optik Üniteler (CD-ROM)

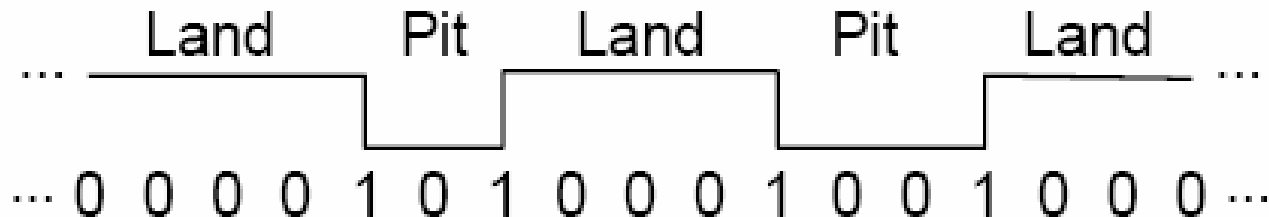
- Sadece okunabilir disklerdir. 700 Mb'lık bilgi saklayabilir.
- Hız birimi olarak X kullanılır. (Örn: 52X,48X vd.)
- Veri optik olarak lazerle kodlanır ve okunur. 700 Mb. civarı bilgi veri depolanabilir. Sayısal bilgi bir dizi iniş ve düzlükle gösterilir.

Pit (Çukur, iniş) : Disk plakası üzerinde küçük bir çöküntüdür.

Land (Düzlük) : Çukurlar arasında kalan düz bölümler veya iz üzerindeki yüksek seviyelerdir.

CD-ROM (Devam)

- Her çukur ve yüzey değişimi 1 olarak alınır. Her iki geçiş arası ise 0 olarak alınır.
- EFM modülasyon tekniği kullanılarak her 8 bitlik bilgi 14 bit ile ifade edilir. Bu kodlama tekniği yardımıyla farklı hızlara sahip olan CD-ROM sürücülerde aynı CD-ROM okunabilir.

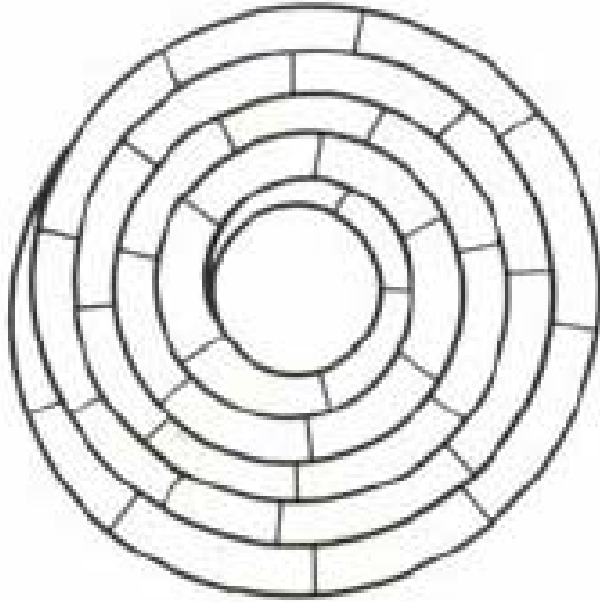
CD-ROM (Devam)

CLV (Constant Linear Velocity)

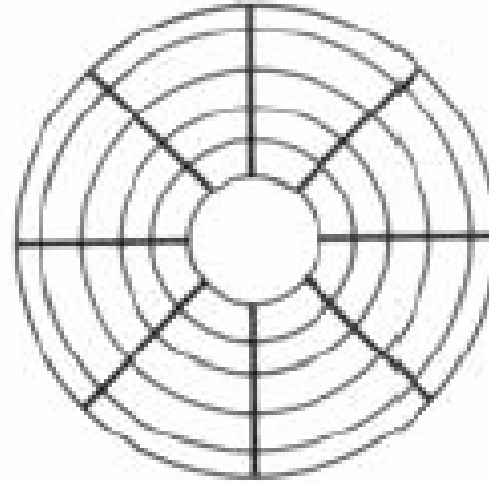
- Sıfırlar ve geçişler, zamana bağlı olarak belirtildiği için, izler üzerinde sabit (linear) hızda dolaşılmalıdır.
- CD üzerinde merkezden dışarıya doğru bir sipiral track bulunur. Audio CD'lerde kullanılır.

CAV (Constant Angular Velocity)

- CD üzerinde en içten dışarıya doğru trackler ve trackler üzerinde de sektörler bulunmaktadır.
- Dönüş hızı sabittir.

CLV

CAV

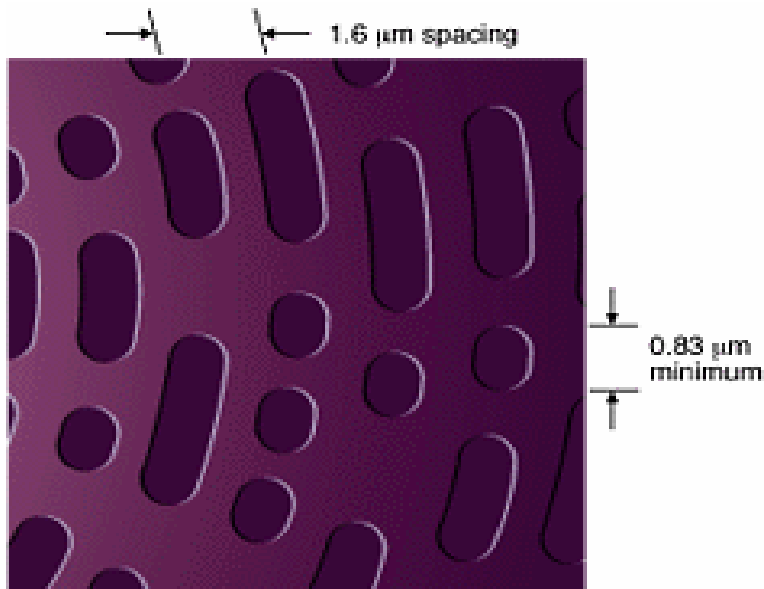
CD-ROM (Devam)

- 1 sn lik süre 75 sektörden oluşur.
- Her sektörde 2 KB'lik bilgi saklanır.
- 65 dakikalık bir CD üzerinde $65 \times 60 \times 75 = 292500$ sektör bulunur.
- Toplam kapasite= $292500 \times 2 = 585000$ Kb =571 Mb
- Her sektör dakika:sn:sektör_no şeklinde ifade edilir.

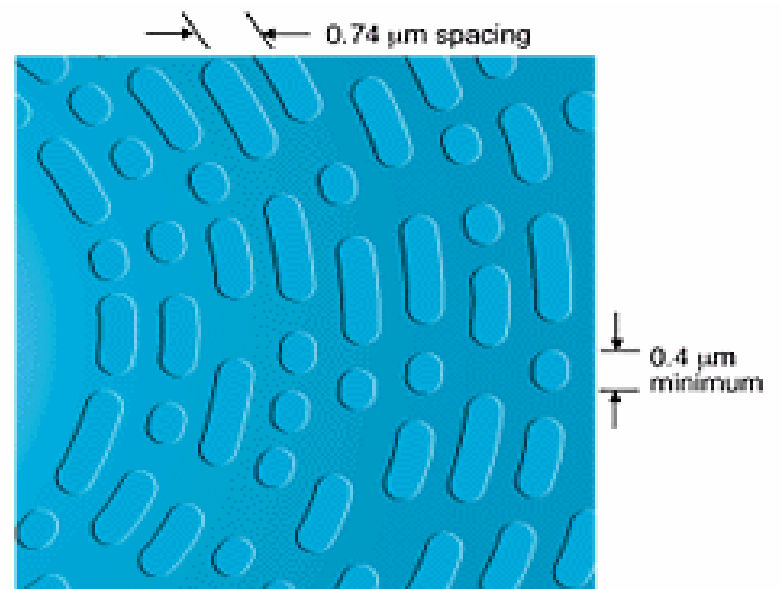
DVD

- Kapasitesi 4 GB'tan 17 GB(25CD)'a kadar değişebilir.
- 133 dakikalık stüdyo kalitesindeki bir filmi veya 30 saatlik bir muzik parçasını (Cd kalitesinde) depolayabilir.
- DVD'nin kapasitesinin artmasındaki en büyük neden
  - CD'lerde olan pit genişliğinin 0,834 mikrondan 0,4 mikrona indirilmesi ve
  - Trackler arasında olan boşluğun 1.6 mikrondan 0,74 mikrona indirilmesidir.

DVD (Devam)

CD

DVD

DVD (Devam)

- Yoğun olan pitleri okuyabilmek için DVD daha küçük dalga boylarını kullanmaktadır (635-650 nm. (CD'de ise 780 nm.))
- Pit genişliğinin ve trackler arasındaki boşluğun azaltılması ile kapasite 4,7 GB'a çıkarılmıştır.
- Çift katmanlı yapı ile bu 8,4 GB'a; her iki yüzün de kullanılması ile kapasite 17 GB'a kadar çıkabilmektedir.

DVD ve CD

